

**RASSPECIFIKA AVELSSTRATEGIER (RAS)
NORRBOTTENSPETS
2022-2026**

<u>INNEHÅLL</u>	2
<u>HISTORIK</u>	3
<u>POPULATIONEN</u>	4
HANHUND OCH TIK FÖR AVEL.....	4
<u>REGISTRERINGAR</u>	5
<u>NORRBOTTENSPETSAR ANVÄNDA I AVELN</u>	6
<u>INAVELSGRAD</u>	8
<u>FÖRÄLDRADJURENS MERITERING, JAKT OCH UTSTÄLLNING</u>	9
<u>HÄLSA</u>	11
<u>ÖGON</u>	11
EPILEPSI.....	11
PATELLALUXATION.....	12
ÖVRIGA SJUKDOMAR, DEFEKTER.....	12
<u>FUNKTION – JAKTLIGA EGENSKAPER</u>	13
<u>DE JAKTLIGA EGENSKAPERNAS UTVECKLING</u>	13
<u>FUNKTION – EXTERIÖR</u>	14
<u>Förankring av RAS</u>	14

Raserna inom Specialklubben för skällande fågelhundar (SSF), Norrbottenspetsen och Finsk spets, har med stor säkerhet gemensamt ursprung inom en relativt nära tidshorisont. När man i Finland på senare delen av 1800talet började renodla den finska spetsen var den i alla färger, med mycket vitt, grått och också svarta inslag. Finnarnas målsättning var att konsolidera den mer enfärgade finska spetsen, vilket innebar att man försökte eliminera de andra färgerna. I norra Finland och stora delar av norra Sverige fanns dock hundar med variationen i färgerna kvar, vilka sannolikt är grunden till det vi idag kallar norrbottenspets. Alla spetsraser som registrerades i svenska kennelklubben före 1906 gick under namnet Nordiska spetsar. Bankdirektör S Sahlén skrev i sin monolog 1908 över den nordiska spetsen att " *dessa i regel småväxta fågelhundar, som man finner rätt allmänt i övre Norrlands skogsbygder, vars enda egentliga hundstam de äro*". Den beskrivs av E Orstadius i jägareförbundets tidskrift om dess arbetssätt som också i dag är helt korrekt.

Svenskarna ville ta efter det finska initiativet och renodla Norrbottens fågelhund, som den då hette. Man möter den också i den tidens litteratur under namnet "*nybyggarspets*". I Svenska kennelklubbens tidskrift kunde man 1912 läsa att deras spetshundssektion beviljat "*ett anslag af 100 kr till understödandet af pågående renodlingen av Norrbottens fågelhund. Den ras man härigenom avser att fixera, påminner mycket om den finska spetsen.*"

Löjtnant Kantzov i Boden var en av de första som intresserade sig för rasen. Han skriver 1911 i brev till kennelklubben att han ända sedan 1907 med stort intresse noterat allt om Norrbottens fågelhund. Han insände också förslag till en rasstandard, som till utseende liknar en finnspets som inte blivit avlad på färg. Han beskriver vidare den typ som allmogen anser vara den rätta fågelhunden och sorterar då bort lapphund och gråhund. Han beskriver också att den har nedärvt anlag för att skälla ekorre, "*hvilket dock i så fall utan svårighet bör kunna tagas ur dem.*" Kantzov bedömde att rasen i mitten av 1800-talet förekom allmänt, men år 1912 endast på enstaka gårdar inom dess gamla utbredningsområde, som bedömdes vara i skogslandet fem mil från kusten, från finska gränsen till Umeå älv i söder. Kantzovs arbete med rasen ledde fram till en rasstandard och ett officiellt godkännande, men det blev inte mycket mer. Ett av skälen till misslyckandet var att den liknade den finska spetsen alltför mycket, samt att kontakten med folket som ägde dessa hundar var bristfällig. Norrbottens skällande fågelhund avfördes så 1947 ur SKK:s register, eftersom någon individ av rasen inte varit känd sedan 1936.

Men det fanns många rastypiska hundar kvar i Norrbottens inland. I slutet av 50-talet, när Stig Onnerfeldt kom inflyttande till Pajala, upptäckte han att här och var på gårdarna fanns spetsar som han hört och läst om. Då föddes tanken på att återuppliva denna ras. Hans ambition var att få fram så många rastypiska hundar att SKK skulle godkänna den som ras. Med hunden Blondie av Bjerkefall, reste han runt på olika utställningar för att visa upp och skapa förståelse för rasen. Han skrev också artiklar i jakt- och hundpress som väckte intresse och sympati, och han började själv med uppfödning av Norrbottenspetsar. Men att skapa en ny ras kräver förutom entusiastiska hundägare och uppfödare en rasklubb. I det här fallet bildades en fågelhundsektion av Norrbottens älghundsklubb år 1963. 1964 kom rasen Norrbottenspets på remiss till sektionen, men intresset var dåligt. Först 1966 kunde man enas om att rasen skulle omhändertas under sektionens verksamhet. Trots ett stort motstånd, där man talade om dess likhet med finsk spets och att jaktformen med ekorrjakt var en svunnen epok, lyckades man övertyga nog många i styrelsen. Rune Samuelsson fick så i uppdrag att skapa underlag för en inventering och skrev 1967 ett utlåtande som tillsändes tidningar, jaktorganisationer, skogsfolk och andra som kunde ha vetskap om var sådana hundar fanns att finna. Resultatet blev över förväntan och över 100 hundar granskades, av vilka hälften håll mättet. 36 av dessa kom till den första utställningen i Öjebyn 1967. De var förstaeligt av skiftande kvalitet, varierande storlekar, typ och färg. Men för att SKK skulle godkänna den som ras, krävdes att det fanns en specialklubb som kunde ta hand om den och då ansökte man om att få bilda specialklubb för skällande fågelhundar, vilket beviljades 1967. Det återuppväcktes inte bara en ras detta år, utan också en ny specialklubb inom SKK bildades.

I Sverige beräknas det finnas omkring 1500 norrbottenspetsar. Motsvarande bedömning för Finland uppgår till ca 2400 hundar och i Norge ca 100 st. Lägg siffrorna för respektive land ihop till en population får vi totalt omkring 4000 individer. Ser man bara till Sverige är avelsbasen liten, men ses Norden som en helhet blir den betydligt större. Det förutsätter dock att det sker avelsutbyte länderna emellan och då framförallt med Finland.

Avelsrekommendationer

Hanhund för hanhundslistan

Minst 2: a pris på jaktprov.
Helst utställningsmeriterad.

Knäledsundersökt utan anmärkning av godkänd veterinär.

Godkänt tandstatusintyg.

Godkänt testikelintyg om hanen ej är utställningsmeriterad.

Ägaren ska svara på frågor angående hanhundens förtjänster och brister (jaktligt och exteriört). Antingen inlämnat ifylld hanhundsblankett eller motsvarande. Hanhund bör ej användas i för många parningar innan avkomor har hunnit utvärderas. Förslagsvis 1-3 kullar sedan vila i 2–3 år.

Övrigt

Tänk på att hundarna skall ögon lysas innan parning och att intyg för ögonlysning ej får vara äldre än ett år enligt gällande hälsoprogram för Norrbottenspets. Gäller både tik och hanhund

I avelskommitténs arbete ingår att göra t ex populationsanalys och i syfte att bredda genbanken/avelsbasen samt det jaktliga och exteriöra så kan avelsrådskommittén baserat på sådan analys anvisa hanhund som inte fyller kriterierna för hanhundslistan. På samma sätt kan en tik ägare uppmanas att använda sin tik i avel. Kriterierna för sådan anvisning eller uppmaning till parning är att hunden

- är rastypisk
- har godkänd tandstatus
- är knäledsundersökt
- inte har andra kända belastningar avseende hälsa
- den jaktliga förmågan ska styrkas med tik/hanhundsblankett
- hanen får endast användas vid 1–2 parningar sedan gäller kriterierna för hanhundslistan för att få fler parningar

Tik för avel

Helst vara jaktprovs och utställningsmeriterad.

Knäledsundersökt utan anmärkning av godkänd veterinär.

Godkänt tandstatusintyg.

Beräknat epilepsital för tiken skall ingå som en faktor vid val av täckhund.

Svara på frågor angående tikens förtjänster och brister (jaktligt och exteriört).

Hanhunds anvisning gäller endast för aktuellt parningstillfälle, vid utebliven parning skall ny parningsanvisning göras om tikägaren önskar hjälp av avelsråd

Ej haft mer än fyra kullar tidigare.

Ej haft för täta kullar (fler än två kullar inom 12 mån, skall alltid vila minst 12 mån, före nästa valpning. Tiken får inte vara för ung, skall uppnå 2 års ålder vid beräknad valpning. 63 dagar före valpning. (RAS)
 Tik över sju år ska vila minst 12 månader mellan sina kullar samt ha friskintyg från veterinär. Veterinärintyget får inte vara äldre än en (1) månad vid parningstillfället samt bifogas vid registeransökan. (SKK)
 Tik som uppnått 7 års ålder och ej tidigare fött valpkull skall ej paras. (SKK)

REGISTRERINGAR

Antalet registreringar fluktuerar, delvis efter yttre faktorer såsom fågeltillgången, men ligger ändå på en relativt stabil nivå i Sverige. I medeltal var antalet registreringar 149 st/år under perioden 2015 till 2019.

I Finland kan man se en ökande trend under samma period och antalet registrerade hundar är nu betydligt högre i Finland än i Sverige.

Importerna till Sverige utgör under perioden 2015–2019 bara några procent av totala antalet registreringar. Finland har å sin sida ännu lägre antal import. Detta antyder att populationerna i Sverige och Finland är relativt isolerade från varandra. Antalet import beskriver dock inte helheten avseende avelsutbytet mellan länderna, eftersom det också förekommer viss avel över gränserna. Denna är dock låg, även om ingen exakt siffra kan presenteras. Detta förklaras inte bara med geografiska avstånd och språkliga svårigheter, utan säkert också av att hanhundslistorna vid avelsrådgivning har varit renodlat nationella. Undantaget här är Norge, där samarbete i avelsrådgivning har skett med svenska avelsråden. Den norska populationen är dock som angivits ovan mycket liten.

Norrbottenspetsar förekommer förutom i Sverige, Finland och Norge även i exempelvis Danmark och Nordamerika. Dessa populationer består dock av hundar som endast sparsamt används till jakt. Eftersom norrbottenspetsen är en jakthunds ras och aveln strävar efter att förbättra dess jaktliga egenskaper, är dessa populationer av litet intresse för avelsutbyte.

En svårighet med import av hundar från Finland är de regler som infördes i december 2014 för att förhindra spridning av rabies. Dessa innebär att import av valp yngre än 15 veckor inte längre är möjlig, vilket förmodligen minskar intresset för import. För import från Norge av valpar finns däremot inte denna restriktion.

Antal reg/år	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Sverige totalt (importer)	152 (2)	138 (2)	127 (6)	157 (11)	112 (10)	142 (8)	160 (6)	108 (11)	152 (19)	141 (12)	185 (21)
Finland totalt (importer)	215 (1)	248 (0)	214 (1)	357 (3)	345 (2)	389 (3)	370(5)	382(6)	404(2)	320(4)	410(1)

Tabell 1. Antal registreringar av Norrbottenspetsar i Sverige och Finland mellan åren 2009-2019.

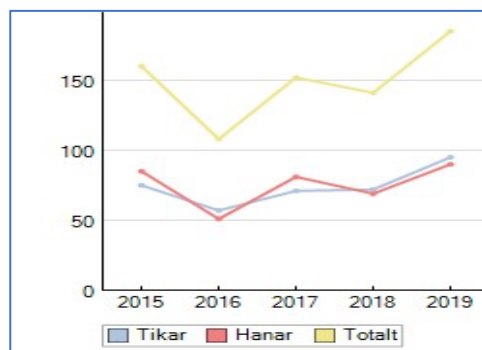

Diagram 1. Antal registrerade Norrbottenspetsar mellan 2015–2019.

MÅLSÄTTNING

- Att öka antal registrerade hundar, förutsatt att det sker med bibehållna krav på meriterade djur i avel.
- Att öka antalet importer och exporter till Finland och Norge.

TILLVÄGAGÅNGSSÄTT

- Verka för ökade rekommendationer av utländska valpkullar vid valphänvisning, förutsatt att föräldradsjuren har god hälsa och är meriterade och även ur andra aspekter kan anses vara av intresse för avelsutbyte.
- Verka för ökat intresse för jakt med rasen genom marknadsföring på exempelvis sociala medier och jaktmässor.

NORRBOTTENSPETSAR ANVÄNDA I AVELN

De senaste åren indikerar en minskning av gapet mellan antalet tikar och hanar som används i avel, vilket innebär ett bättre nyttjande av avelsbasen. Att återanvändningen av hanar under samma period ligger under 20 % procent får anses bra, särskilt om de hanar som används har goda meriter (se nedan). Det är dock för kort period för att säkert kunna säga att trenden är varaktig. För att bredda avelsbasen och inte bara använda oss av hanhundar ifrån hanhundslistan har vi tagit fram en punkt som vi kallar för övrigt i avelsrutinerna.

Där ställer vi exakt samma krav som för hanhundslistan bortsett ifrån att hundarna inte behöver de jaktliga meriterna samt inga krav om utställning.

Hanhundar som vi får in via denna punkt anvisar vi till 1–2 parningar. Efter att hanhunden lämnat 1-2 kullar vill vi att den ska ha minst ett 2: a pris på jaktprov för att få fler anvisningar.

På det sättet vill vi också uppmuntra till både avel och att fler ska komma ut på jaktprov. Vi får dessutom ut hundar tidigare i aveln och vi kan utvärdera deras avkommor jaktligt/exteriört i ett tidigare skede.

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Kullar	40	31	28	28	26	31	32	22	33	30	34
Tikar	39	31	28	28	26	31	32	22	33	29	34
Hanar	26	23	25	25	21	27	27	19	30	24	31
Gap	13	8	3	3	5	4	5	3	3	6	3

Tabell 2 Antalet Norrbottenspetsar använda i avel

MÅLSÄTTNING

- Att fler individer i avel av både tikar och hanar. Ökad användning av hanhundar från Norge och Finland.
- Att om möjligt undvika att hane används till mer än en tik under samma kalenderår, med undantag om avel sker över gränserna.

TILLVÄGAGÅNGSSÄTT

- Verka för fortsatta rekommendationer om restriktion i antalet kullar för varje avelsdjur.
- Verka för gemensam hanhundlista för de nordiska länderna och utarbetande av rutiner för hur man ska underlätta för hundägare som är intresserade av att resa till annat land för parning. Framtagande av gemensamma riktlinjer för vilka krav på avelsdjuren som ska gälla för att respektive land ska bistå i detta.
- Att till varje svensk tik ska om möjligt rekommenderas en utländsk hane om tik ägaren så önskar sig. SSF ska verka för att även Finland rekommenderar hanar i Sverige vid avelsrådgivning.

Tabell 3 Effektiv populationsstorlek

Effektiv Avelsbas (Ne)

Flera Raser

Beräknad på S-registrerade hundar.

Uteslutna= föräldrar som uteslutits ur avel

Beräkningsdatum = 2021-01-31

Period	Uteslutna ur avel	Alla		Beräknade		Avelsbas (Ne)		Inavel %	Max. antal Valpar	Rek. antal Valpar
		Kullar	Valpar	Kullar	Valpar	Utnyttjad	Tillgänglig			
2015 - 2019	0	210	762	200	752	109	172	0,9	44	18
2010 - 2014	0	199	704	188	691	65	113	1,2	41	16
2005 - 2009	0,	0,	0,	0,	0,	0,	0,	0,0	0	0

Kommentarer

Den effektiva populationen eller avelsbasen är inte ett mått på antal hundar i avel. Det skildrar i stället den takt med vilken en djurstam förlorar ärfilig variation. Vid en avelsbas på exempelvis 50 förlorar djurstammen ärfilig variation i en takt som om bara 25 hanar och 25 honor användes i samtidig avel under slumpparning. När avelsbasen eller den effektiva populationen (Ne) når värden kring 500 eller högre innebär det därför inte att så många djur använts i avel. Den praktiska innebörden är att nästan ingen ärfilig variation går förlorad mellan generationerna. Sådana djurstammar kan därför fortleva över århundraden utan märkbara genetiska skador.

Höga värden för Ne kan ibland uppnås för små djurstammar. Det sker då avkommans inavel är obetydligt högre, eller kanske till och med lägre, än föräldragenerationens. Vanligen förekommer sådana värden bara i stammar som tillförs nya obesläktade individer genom import. Den tillgängliga avelsbasen blir då som regel lägre än den utnyttjade. Orsaken är då att den tillgängliga avelsbasen beräknas för två slumpvalade generationer framåt utan fortsatt tillskott av import. Det leder till ökande släktskap mellan de individer som paras och därför också till normalt till en högre inavel hos avkomman än i föräldragenerationen. Den eftersträfvade nivån för Ne bör vara minst 100. Vid värden under 50 är rasens vitalitet allvarligt hotad på grund av alltför snabba genföruster.

MÅLSÄTTNING

- Att uppnå stor effektiv populationsstorlek

TILLVÄGAGÅNGSSÄTT

- Att aktivt söka och identifiera fler täckhundar och få med dessa på hanhundslistan för större variation i rekommendationerna.
- Verka för användande av utländska hanhundar.

INAVELSGRAD

Den genomsnittliga ökningen av inavelsgraden i rasen, beräknat på fem generationer, ligger i genomsnitt strax under 1 % och har så varit under lång period. Det är en låg siffra, vilket är positivt. Inavelsgraden måste hållas låg, särskilt med beaktande av rasens ringa storlek.

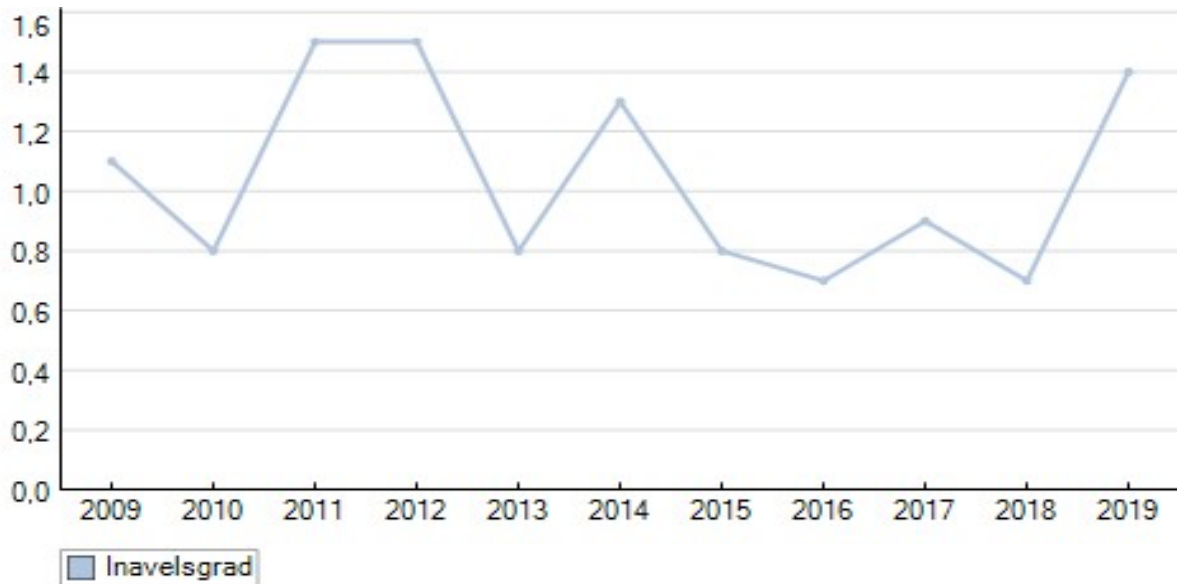

Diagram 2. Inavelsgrad hos Norrbottenspets mellan åren 2009–2019.

MÅLSÄTTNING

- Att hålla inavelsökningen fortsatt låg. Maximalt 2 % inavelsgrad för varje parning och helst under 1 %.

TILLVÄGAGÅNGSSÄTT

- Verka för att beräkna inavelsgrad för varje kombination som är aktuell vid rekommendation inför parning och avråda från parning vid inavelsgrad över 2 %. I första hand rekommendera parningar med högst 1 % inavelsgrad.

FÖRÄLDRADJURENS MERITERING, JAKT OCH UTSTÄLLNING

Norrbottenspetsen är en utpräglad jakthund. Dess användning som skällande fågelhund vid jakt på skogsfågel är den enda jaktform på vilken den kan bruksmeriteras i Sverige. Enligt gällande rekommendationer ska avel inriktas på individer med lägst 2:a pris på jaktprov. I Finland får Norrbottenspetsen även starta på jaktprov för älg, men antalet starter är mycket lågt.

Meritering	2015	2016	2017	2018	2019
Jaktprov					
– Antal starter (varav individer)	139 (56)	118 (53)	166 (75)	183 (76)	187 (85)
– Antal 1:a pris	8	13	18	23	16
– Antal 2:a pris	10	10	20	28	25
– Antal 3:e pris	39	25	37	57	62
Utställning					
– Antal starter (varav individer)	199 (138)	200 (143)	310 (205)	272	264 (187)
– Antal till pris – CK/Cert	47/13	52/11	84/22	70/11	74/25
– Antal pris – Excellent	81	85	124	179	122
– Antal pris – Very good	61	73	106	98	94
– Antal pris – Good	43	31	64	75	38
– Antal – Sufficient	11	4	13	4	6

Tabell 4. Fördelning av meritering på hundar använda i avel.

För tiden före 2008 finns ingen tillgänglig statistik över meriter hos parade hundar. Under 2014-2019 har i snitt 22 % av tikarna använda i avel haft minst 2:a pris på jaktprov. Det är en låg siffra som antagligen förklaras av flera faktorer. God avsättning för valpar och liten prisskillnad mellan valpar efter meriterade och omeriterade avelsdjur kan möjligen minska motivationen för tikägare att meritera sina tikar. Alternativet är att vi idag till stor del avlar på tikar som inte håller tillräckligt hög jaktlig klass. Detta kan långsiktigt skada rasens jaktliga användbarhet allvarligt. God uppföljning av jaktprovsresultat och utvecklingen av jaktmeriter på tikar använda i avel är viktigt. När det gäller utställning är det högre andel av tikarna använda i avel som är meriterade och erhållit minst Very Good, ca 62 %.

På hanhundssidan ser det bättre ut med större andel jaktligt meriterade avelsdjur. Under perioden 2015-2019 har 36 % av hanarna som använts i avel varit jaktligt meriterade med minst 2:a pris. Detta får ses som acceptabelt, särskilt som gapet mellan tik och hane i antal individer använda i avel varit lågt och man alltså uppenbarligen använt många meriterade hanar. Det är dock värt att påpeka att önskemålet är att avel ska ske på individer med minst ett andra pris på jaktprov. När det gäller utställning är det hög andel av hanarna använda i avel som är meriterade, ca 75 %. Trenden är tyvärr nedåtgående avseende både jaktliga meriter och utställningsmeriter på de hundar som använts i avel. Detta är svårt att förklara. Antalet starter på jaktprov varierar med tillgången på skogsfågel, men på senare år ses en svagt uppåtgående trend för antalet individer som startar på både jaktprov och utställning. Med fler starter brukar antalet meriterade djur öka och därmed borde också andelen meriterade djur i avel öka, men så tycks alltså inte vara fallet. Urvalet av avelsdjur sker alltså inte bara på meriter från jaktprov. En bidragande förklaring till detta kan vara att norrbottenspetsen blivit alltmer populär för jakt på bland annat älg och vildsvin, framförallt i de södra delarna av Sverige. Dessa hundar kommer sannolikt inte ut på jaktprov i någon större utsträckning, eftersom jaktproven som skrivits ovan enbart omfattar skogsfågel. Möjligen avstår man då också exteriör meritering.

MÅLSÄTTNING

- Att öka andelen jaktmeriterade individer i avel och bibehålla hög andel utställningsmeriterade hundar i avel.
- Att stimulera fler hundägare att starta sina hundar på framförallt jaktprov, men även utställning.

TILLVÄGAGÅNGSSÄTT

- Producera informationsmaterial om specialklubben för skällande fågelhundar och dess verksamhet med jaktprov, utställning och klubbtidningen Ståndskall. Detta skickas ut av avelsråden till uppfödare som kontaktar dem för avelsrådgivning och kan sedan delas ut till valpköpare.
- Fortsätta arbetet med att stimulera och motivera hundägare som aldrig startat sina hundar på jaktprov att göra detta genom reducerad anmälningsavgift, specialprov för "nybörjare" och andra riktade åtgärder.

HÄLSA

Norrbottenspetsen är en frisk ras med små sjukdomsproblem. Denna bild bekräftas om man studerar försäkringsbolagens statistik över sjukdomar och dödsfall. De sjukdomsfall som förekommer skall ses i ljuset av det, och ges rimlig tyngd i avelsarbetet. Det handlar i stor utsträckning mer om att bevaka sjukdomsläget än att arbeta med långtgående åtgärdsprogram.

De sjukdomar/defekter som främst hanteras inom rasen är ögonsjukdomar, epilepsi och patellaluxation.

ÖGON

På 1980-talet uppmärksammades att uppskattningsvis 25 % av norrbottenspetsarna led av grå starr (katarakt) i form av övre polär (ÖP) katarakt. På grund av detta startades ett hälsoprogram, som fortfarande är i bruk. Detta innebär krav på ögonlysning av individer som används i avel och eftersom den katarakt ÖP som rasen led av är dominant ärftlig, har den i stort sett försvunnit från rasen. Fortfarande förekommer enstaka fall av katarakt, men de uppvisar inte samma ärftlighet. Också enstaka fall av progressiv retinalatrofi (PRA) har noterats under de år som hälsoprogrammet gällt. Denna har recessiv arvgång, vilket innebär att antalet anlagsbärare är betydligt större och man kan förvänta sig att enstaka fall kommer att uppstå i framtiden. Även i Finland har man krav på ögonlysning, men där har man på senare år uppmärksammat även andra ögonsjukdomar än katarakt och PRA.

Hundarna skall ögon lysas innan parning och att intyg för ögonlysning ej får vara äldre än ett år enligt gällande hälsoprogram för Norrbottenspets. Gäller både tik och hanhund

Hälsoprogrammet för ögon utvärderas under kommande 5 års period.

MÅLSÄTTNING

- Att hindra spridning av ögonsjukdomar

TILLVÄGAGÅNGSSÄTT

- Att följa aktuellt hälsoprogram avseende PRA och katarakt.
- Att uppmärksamma vad som händer i Finland, speciellt som det är önskvärt med ökat avelsutbyte därifrån

EPILEPSI

Sjukdomen uppmärksammades inom rasen under senare halvan av 2000-talet, när några fall blev kända. Då initierades en omfattande kartläggning som genomfördes med aktivt sökande efter fall även långt tillbaka i tiden. Detta gjordes inte bara genom skrivande i klubbtidning och på hemsida, utan ett stort antal uppfödare och hundägare kontaktades. Antalet kända fall ökade då från en handfull till cirka 50. Av de hundar som registrerats 2000-2005 har 2 % epilepsi, vilket inte är någon alarmerande hög siffra.

Analyser av stamtavlorna visar att sjukdomen förekommer med stor spridning i rasen. Flertalet fall saknar nära släktingar med sjukdomen, men det förekommer också exempel på familjär anhopning där det med större sannolikhet är frågan om en ärftlig arvsång.

MÅLSÄTTNING

- Att bibehålla låg frekvens av epilepsi inom rasen.

TILLVÄGAGÅNGSSÄTT

- Att följa gällande riktlinjer i avelsrådgivningen.
- Verka för att bibehålla hög rapporteringsgrad av de fall som uppstår.

PATELLA LUXATION

Patella luxation innebär att knäskålen (patella) kan förflyttas från sin normala position antingen utåt (lateral luxation) eller inåt (medial luxation). Goda genetiska studier saknas av patellaluxation, men det faktum att frekvensen varierar kraftigt mellan olika raser och mellan olika familjer är indikationer på att sjukdomen är ärftlig, även om den exakta arvsången är okänd.

Endast ett litet antal fall av patellaluxation är kända inom rasen, men då det inte undersökts hundar under en längre period tidigare utan bara de senaste åren så vill vi öka andelen undersökta hundar för att få en bättre kunskap.. Det är också känt att rapporteringen av undersökningsresultaten till SKK inte är fullständig.

MÅLSÄTTNING

- Att öka andelen kontrollerade hundar för att få en bättre helhetsbild av patellan i rasen.
- Att minska förekomsten av patellaluxation i rasen.

TILLVÄGAGÅNGSSÄTT

- Att vid avelsrådgivning rekommendera att hundarna undersöks avseende patella, t.ex. i samband med ögonlysning.
- Att enbart avla på friska individer.
- Att iaktta försiktighet med avel på individer med nära släktingar med patellaluxation.

ÖVRIGA SJUKDOMAR, DEFEKTER.

Övriga sjukdomar/defekter som förekommer i de flesta hundraser förekommer inom rasen i ringa omfattning. Dessa skall dokumenteras när de rapporteras.

MÅLSÄTTNING

- Att förhindra spridning av sjukdomar av misstänkt ärftlig karaktär.

TILLVÄGAGÅNGSSÄTT

- Att dokumentera rapporterade sjukdomar/defekter och vid behov vidta åtgärder.
- Att enbart avla på friska individer.

Det verktyg som finns tillgängligt för att mäta rasens jaktliga egenskaper är jaktprovsvksamheten. På jaktproven bedöms flera olika moment som ger information om egenskaper, som kan vara av intresse för avelsarbetet. Totalpoängen och det pris som hunden tilldelas säger alltså inte allt om dess jaktliga förmåga.

JAKTPROVSSTATISTIK

Variationer i fågeltillgång har betydelse för både antalet starter och provresultat. Man kan dock som angivits ovan även vid prov med dålig fågeltillgång få en uppfattning om flera av hundens egenskaper.

Söket är en central och sannolikt starkt nedärvbar egenskap. Även skallets art och natur är sannolikt ärftligt. Sannolikt finns fler egenskaper som är ärftliga. Analys av detta försvåras av att införsel av data och bearbetning av detta måste ske manuellt. Flera krav har noterats på ett nytt systemstöd för att kunna förbättra och fördjupa statistiken.

Meritering	2015	2016	2017	2018	2019
Jaktprov					
– Antal starter (varav individer)	139 (56)	118 (53)	166 (75)	183 (76)	187 (85)
– Antal 1:a pris	8	13	18	23	16
– Antal 2:a pris	10	10	20	28	25
– Antal 3:e pris	39	25	37	57	62
Utställning					
– Antal starter (varav individer)	199 (138)	200 (143)	310 (205)	272	264 (187)
– Antal till pris – CK/Cert	47/13	11/52	84/22	70/11	74/25
– Antal pris – Excellent	81	85	124	179	122
– Antal pris – Very good	61	73	106	98	94
– Antal pris – Good	43	31	64	75	38
– Antal – Sufficient	11	4	13	4	6

Tabell 5. Meriteringsstatistik för Norrbottenspets mellan åren 2015-2019.

MÅLSÄTTNING

- Att förbättra genomsnittliga egenskapspoäng på jaktprov
- Att verka för att fler startar sina hundar på prov.

TILLVÄGAGÅNGSSÄTT

- Att öka förståelsen av vikten att provmeritera sina hundar för att kunna utveckla rasen jaktligt.
- Att beakta egenskapspoäng vid jaktprov i avelsrådgivning.

FUNKTION – EXTERIÖR

Av tabellen ovan framgår att de hundar som startar på utställning ofta tilldelas högt pris och att endast ett mycket litet antal hundar får lägre pris än good. Detta avspeglar antagligen den verkliga situationen, med en exteriört väl konsoliderad ras där flertalet individer följer rasbeskrivningen väl. Som framgår av tabellen ovan är det ett betydligt större antal individer som startar på utställning än på jaktprov.

Tandbortfall förekommer, vanligen av premolarer. På utställning ska tandstatus bedömas och eventuellt bortfall noteras och beaktas vid prissättning.

MÅLSÄTTNING

- Att hundarna även fortsättningsvis ska följa rasstandarden väl.
- Att verka för att fler hundar startas på utställning.

TILLVÄGAGÅNGSSÄTT

- Med kontinuerlig uppföljning av utställningsresultaten fånga upp eventuell ökad frekvens av exteriöra avvikelser.
- Att endast undantagsvis avla på individer med tandbortfall.
- Att stimulera och motiveras hundägare att till avelsråden skicka bilder och uppgifter om storlek på tikar och täckhundar för att undvika kombinationer med ökad risk för exteriöra avvikelser.
- Att arrangera och genomföra regelbundna exteriördomarkonferenser.

Förankring av RAS

- SSF har remissat RAS för Norrbottenspets till lokalklubbarna för synpunkter. RAS för Norrbottenspets fastställdes därefter vid riksfullmäktige för Specialklubben för Skällande Fågelhundar 2021-04-17.